

DR. PÁRNICZKY GÁBOR 1925—1992

Dr. Párniczky Gábor Budapesten született 1925-ben. 1948-ban az Agrártudományi Egyetemen szerzett agrármérnöki képesítést. Első munkahelye az Agrártudományi Egyetem Statisztikai Tanszéke volt, ahol 1947-től 1949-ig dolgozott. Utána a SZÖVOSZ-ban vezető statisztikus munkakört töltött be, majd az Országos Tervhivatalban volt főelőadó. 1953-ban adjunktusként került a Közgazdaság-tudományi Egyetem Statisztikai Tanszékére. Ez idő tájt valószínűség-számítási tanulmányokat is folytatott az Eötvös Loránd Tudományegyetem esti hallgatójaként. 1972-ben nevezték ki docensnek, 1978-ban egyetemi tanárnak. 1986-tól 1990. január 1-ig, nyugállományba vonulásáig a Statisztikai Tanszék vezetője volt. E rövid idő alatt is sokat tett azért, hogy az általa vezetett tanszék az új körülmények között helytálljon. Ideális vezető volt. Mindig tudta, hogy kinek mennyi szabadságot, illetve segítséget kell adni munkájához.

Egyetemi munkásságának időszakán belül több ízben volt tartós külszolgálatban, ahol többirányú felkészültségét gyümölcsözően hasznosította. Először Ghanában (1963—1965) ENSZ-szakértőként dolgozott az ottani statisztikai hivatalban. Ezt követően Genfben (1966—1972) az ENSZ Világkereskedelmi és Fejlesztési Szervezetében (UNCTAD) lett a Statisztikai Osztály vezetője. Ennek során képviselte az UNCTAD-ot az ENSZ Statisztikai Bizottságában és az ENSZ más testületeinek ülésein. Közben 1969-ben egy évre az ENSZ genfi titkársága Ugandába helyezte azzal a megbízással, hogy a kampalai Makerere Egyetem Statisztikai és Alkalmazott Közgazdasági Intézetét szervezze meg. Hazatérése után nem sokkal az UNCTAD főtitkárának javaslatára ismét az ENSZ-nél vállalt állást (1973—1976). Utolsó tartós nemzetközi munkáját az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetében (FAO) végezte Rómában, a Statisztikai Elemző Szolgálat vezetőjeként (1982—1985). Végleges hazatérésekor rendkívüli elismeréssel nyilatkoztak róla munkahelyi vezetői.

1977-ben tagjává választotta a tekintélyes Nemzetközi Statisztikai Intézet (ISI), tagja volt több folyóirat szerkesztőbizottságának (*Statisztikai Szemle, Acta Oeconomica*) és a Magyar ENSZ Társaság Intéző Bizottságának. Az MTA Statisztikai Bizottságában alnői tisztséget töltött be, az újjáalakuló Magyar Statisztikai Társaság Választmányának is tagja lett. 1990-ben Fényes Elek Emlékéremmel tüntették ki.

Egyetemi munkahelyén többféle statisztikai tárgy oktatásában, illetve tananyagok elkészítésében vett részt. Jó előadókészség, lényegretörő, humorral is fűszerezett világos okfejtés, magyarázat, magával ragadó stílus jellemezte előadói tevékenységét. Sokak által ismert teljesítménye e területen a társszerzővel (*Köves Pál*) írt Általános statisztika c. tankönyv, illetve az ilyen című könyvek sorozata. Ezekből a könyvekből 1960 és 1991 között a magyar közgazdászok egész nemzedéke tanulta a statisztika általános módszertanát, emellett ezeket a szakemberek széles köre kézikönyvként használta. Az 1960-ban a Tankönyvkiadónál megjelent könyv egy korábban már elért színvonalat állított helyre, míg az 1973-ban régi címmel és új kiadóval (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó) megjelentetett könyv már radikális előrelépést jelentett az előzőhöz képest a matematikai-statisztikai módszertan mélységét illetően, és ugyanezt mondhatjuk az 1981. évi kétkötetes, átdolgozott kiadásról is. Azt is meg kell jegyeznünk ezekről a könyvekről, hogy inkább a „kontinentális európai”, mint az angol-amerikai irányzatot követve a statisztikai módszertant nem alkalmazott matematikaként tárgyalták, hanem gazdaság- és társadalomcentrikus felfogásban, a matematikai alapokat és az alkalmazások szempontjait egyaránt tiszteletben tartva.

Párniczky Gábor tudományos tevékenysége is többirányú felkészültségen nyugodott. Egyetemi doktori címet 1958-ban szerzett, a közgazdaság-tudomány kandidátusa 1966-ban, doktora 1978-ban lett. Az 1950-es években, amikor a matematikai statisztikai

módszerek alkalmazása a gyakorlatban és az egyetemi oktatásban háttérbe szorult, néhány szakkönyv megjelentetésével sikerült ezeket a gátakat áttörni. Ide sorolható Párniczky Gábornak társszerzővel (*dr. Csepinszky Andor*) írt Reprezentatív megfigyelés a gazdasági statisztikában c. könyve (1956), valamint a Korreláció- és trendszámítás c. könyv (1958, szerkesztette *Theiss Ede*), amelynek egyik szerzője szintén Párniczky Gábor volt. A reprezentatív megfigyelésről számos cikket írt. Részt vett kutatási eredményeinek gyakorlati hasznosításában is. Az 1970-es években az automatikus osztályozás, illetve a statisztikai informatika kérdéseivel foglalkozott. E tárgykörben könyve is jelent meg, és akadémiai doktori értekezésének is ez volt a témája. Foglalkozott a külkereskedelmi árszínvonal vizsgálatával, az átlagárak indexével is. Több műve idegen nyelveken is megjelent.

Párniczky Gábor emlékét őrzik barátai, kollegái, szakmai partnerei, beosztottjai és egykori tanítványai. Munkásságának maradandó eredményein túlmenően garantálja ezt szeretetreméltó egyénisége. Munkatársai, beosztottjai szerették kedélyes, barátságos, segítőkész magatartásáért. Tekintélyt szerzett magának műveltségével, példamutatóan korrekt, okos tanácsaival, döntéseivel. Mindannyiunknak hiányozni fog.

Dr. Köves Pál

PÁRNICZKY GÁBORNAK
A STATISZTIKAI SZEMLÉBEN
MEGJELENT MUNKÁI

Hozzászólás Szász János „A statisztika feladatai az életszínvonal mérésében” c. cikkéhez. 1951. évi 6. sz. 570–571. old.
Az áruforgalom minőségének statisztikai vizsgálata. 1953. évi 11. sz. 892–898. old.

A reprezentatív statisztikai megfigyelés módszere és alkalmazásának egyes kérdései. 1954. évi 4. sz. 271–283. old.

A terméshozam statisztikai vizsgálata a Szolnok megyei mezőgazdasági termelősövetkezeteknél. 1955. évi 2. sz. 117–131. old.

A standardizálás néhány újabb módszere. 1956. évi 5. sz. 433–449. old.

Új általános statisztikai tankönyv a Német Demokratikus Köztársaságban. (Társszerző *Köves Pál*.) 1957. évi 6. sz. 486–494. old.

A gyümölcsstermés statisztikai becslése. (Társszerző *Tomcsányi Pál*.) 1960. évi 6. sz. 604–616. old.

A reprezentatív megfigyelési módszer alkalmazása Magyarországon. 1960. évi 10. sz. 957–994. old.

A mintavételi torzítás szerepe a reprezentatív megfigyelésnél. 1961. évi 10. sz. 963–983. old., 11. sz. 1107–1124. old.

A reprezentatív megfigyelés gazdasági hatékonyságának problémái. 1962. évi 7. sz. 725–736. old.

Az 1963. évi budapesti ENSZ statisztikai szemináriumról. 1963. évi 3. sz. 299. old.

Az automatikus osztályozás. 1973. évi 10. sz. 999–1009. old.

Hozzászólások a koordináta-rendszerben történő csoportképzés kérdéséhez. (Társszerző *Kerékgyártó Györgyné*.) 1978. évi 8–9. sz. 880–882. old.

Lukács Ottó: Matematikai statisztika számítógépes alkalmazása. (Könyvismertetés.) 1979. évi 7. sz. 762–763. old.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet Magyar Nemzeti Bizottságának megalakulása. 1981. évi 5. sz. 529–530. old.

Az árszínvonal-változás mérése hedonikus módszerrel. 1982. évi 5. sz. 475–485. old.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet 43. Konferenciája. 1982. évi 7. sz. 756–759. old.

A FAO statisztikai tevékenysége. 1987. évi 9. sz. 911–916. old.

A nemzetközi kereskedelem adatainak konzisztenciája. 1988. évi 2. sz. 128–136. old.

A lakosság egészségi állapotának vizsgálata. (Társszerzők: *Dr. Móritz Pálné*–*Dr. Vukovich György*.) 1989. évi 1. sz. 66–74. old.

A fogyasztóiár-index számításának néhány módszertani kérdése. 1989. évi 3. sz. 258–265. old.

Domokos Attila: Dr. Párniczky Gábor kandidátusi értekezésének vitája. (A reprezentatív megfigyelésnél fellépő torzítás problémái.) 1967. évi 5. sz. 474–477. old.

Csicsman József: Párniczky Gábor: A statisztikai informatika alapjai. (Könyvismertetés.) 1977. évi 3. sz. 318–319. old.

Domokos Attila: Párniczky Gábor doktori értekezésének vitája. (Az osztályozás szerepe a statisztikai információ-rendszerben.) 1979. évi 5. sz. 516–524. old.

Szilágyi György: Köves Pál–Párniczky Gábor: Általános statisztika. (Könyvismertetés.) 1982. évi 7. sz. 759–763. old.

MAGYAR SZAKIRODALOM

LADÁNYI ANDOR:

A FELSŐOKTATÁS MENNYISÉGI FEJLŐDÉSÉNEK
NEMZETKÖZI TENDENCIÁI

Felsőoktatási Koordinációs Iroda. Budapest. 1992. 176 old.

„Összehasonlító statisztikai elemzés”, ígéri a mű alcíme és ezt az ígéretet a könyv be is váltja. Gazdag, jól rendezett számanyag támasztja alá az elemző következtetéseket, melyek középpontjában két évtized tendenciái állnak.

Nem kis és nem is rutinfeladatra vállalkozott a szerző, amikor a felsőoktatás fejlődése nemzetközi tendenciáinak összehasonlítását tűzte ki célul. A vállalkozás azért kockázatos, mert a felsőoktatásról rendelkezésre

álló adatok nem kínálnak kényelmes „vadászterületet” a kutatóknak. Nincs, vagy nagyon kevés az olyan nemzetközi kiadvány, amelyben eleve tisztázott és egységesített tartalom szerint sorakoznának az országok adatai. Ezért többnyire a nemzeti kiadványokhoz kell folyamodni, amelyek azonban különböző részletzettséggel, különböző fogalmakkal és tartalommal közlik a felsőoktatásra vonatkozó adatokat, ezért a gyűjtés eredménye még messze van attól, amire az összehasonlító elemzésnek szüksége van.

De nemcsak az adatgyűjtés nehézségeivel kell megbirkózni, hanem a felsőoktatási rendszerek, oktatási nomenklatúrák különbözőségeivel is. Hol kezdődik és hol végződik a felsőoktatás? Milyen képzési formák léteznek